

ЗАРДОЛУ

Таҳлили зардолу ҳамчун маҳсулоти содиротӣ

Номи илмӣ	(Plunus armeniaca, Armeniaca vulgaris)	
Бузургтарин истеҳсолкунандагон		Туркия
		Узбекистон
Бузургтарин Содиротчиёни Зардолуи хушк		Туркия
		Афғонистон
Бузургтарин Воридотчиён		ИМА
		Франсия

Мундариҷа

Маълумоти умумӣ	2
Хусусиятҳои афзоиш ва ҳосилдихӣ	2
Мавсими пухтарасии зардолу дар ноҳияҳои вилояти Хатлон	3
Навъҳои бештар паҳнгардидаи зардолу	3
Назари оморӣ	5
Нархи зардолу дар Тоҷикистон	5
Истеҳсоли зардолу дар ҷаҳон	5
Содироти зардолу	6
Воридоти зардолу	7
Раванди тайёр намудани зардолу барои содирот	8
Муҳлати чамбоварии зардолу	8
Нигоҳдории зардолу	9
Бастабандӣ	9
Интиқоли зардолу.....	10
Талаботи стандарти барои зардолу	11

Маълумоти умумӣ

Зардолу дар бештар аз 40 мамлакати дунё дар майдони 488344 га бо истеҳсоли 3,9 миллион тонна парвариш карда мешавад. Ҳосилнокӣ 25 - 30 т/га. Бузургтарин истеҳсолкунандагон дар Европаи Ғарбӣ кишварҳои Италия, Испания ва Юнон мебошанд. Дар Осиё аз ҷама зиёдтар зардолу дар кишвари Туркия ҷамъоварӣ мегардад, ин бузургтарин кишвари истеҳсолкунандаи зардолу дар ҷаҳон мебошад.

Дар меваҳои диққатҷалбкунанда ва ниҳоят бомазза миқдори зиёди қанд, калий, туршиҳои органикӣ, пектин ва витаминҳо мавҷуданд. Аз ин меваҳо урюк, курага, мураббо, шепталу ва повидло тайёр мекунанд. Аз донакҳо равшан тайёр карда мешавад, ки витаминҳои А, Д, С, Е – ро хеле хуб ҳал мекунанд.

Дар Ҷумҳури зиёда аз 100 нави зардолу парвариш карда мешавад ва қариб ҷамаи онҳо селексиони маҳаллӣ – тоҷикӣ мебошанд. Тавассути дар мағзаш мавҷудияти витамини В17, ки бо номи амигдалин машҳур аст, ин маҳсулот талаботи хело калон дорад. Мувофиқи таҷқиқоти олимони амигдалин метавонад, хучайраҳои саратонро вайрон кунад, дар вақте ки ба хучайраҳои солим таъсири надорад.

Хусусиятҳои афзоиш ва ҳосилдиҳӣ

Дарахтони зардолуро бо ду усул - тухмӣ ва нашвӣ зиёд мекунанд. Ҳангоми аз тухм афзоиш кардани дарахтони мева, одатан, аломатҳои авлодӣ ва сифатии модарӣ такрор намешаванд ва дар организми авлоди нав хосиятҳои ба авлоди хуҷраш хос зоҳир мегардад. Дарахтони аз тухм сабзида хор пайдо мекунанд, меваи онҳо хурд ва белаззат шуда, мӯҳлати бороварӣ кашол меёбад.

Усули аз тухм зиёд кардани дарахтони мева барои рӯғидани ниҳоли ҳасаки пайвандшаванда, инчунин дар қорҳои селексионӣ (барои рӯғидани навҳои нави дарахтони мева бо тарзи дурагакунӣ) қор фармуда мешавад.

Бо таври нашвӣ зиёд кардани дарахтони мева барои рӯғидани ниҳолҳои ҷамаи рустаниҳои мевадех усули ягона мебошад.

Бисёр хусусиятҳои ҳоси физиологии дарахтони мева ба он вобаста аст, ки бо кадом тарз онҳоро зиёд мекунанд. Аз тухм организми нави пурқуввати қобили ҳаёт - организми ҷавон пайдо мешавад, ки решаи он хеле инкишоф мекунанд ва ба омилҳои номусоид, аз ҷумла ба таъсири ҳарорати паст, камнами, касалиҳою ҳашароти зараррасон бештар тобовар мебошад.

Дар аснои афзоиши нашвӣ рустани нав пайдо мешавад, ки узвиҳои он кӯҳна буда, ба омилҳои номусоиди муҳит камтар устувор мешаванд. Бинобар ин, ҳангоми рӯғидани ниҳолҳо дар айни замон ҳар ду тарзро ба қор мебаранд.

Аз тухмӣ аввал пайвандтакҳоро месабзонанд, ки худӣ ҳамон сол ё баҳор ва тобистони соли оянда ба он пайванддӯстҳои аз дарахтони модарии хушзот гирифтаро пайванд мекунанд.

Мавсими пӯхтарасии зардолу дар вилояти Хатлон

	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Бохтар						
Кушониён						
Вахш						
Хуросон						
Дустӣ						
Қубодиён						

Қ Балхи						
А Қоми						
Қайхун						
Панч						
Шахритус						
Ёвон						
Н Хисрав						
Леваканд						
Кулоб						
Муминибод						
Восе						
Ҳамадони						
Фврхор						
Темурмалик						
Данғара						
Ховалинг						
Ш Шохин						
Балчувон						

Эзоҳ: Дараҷаи фарорасии мавсими ҳосилгундорӣ, %

5	10	15	20	25	30	35
---	----	----	----	----	----	----

Мавсими пӯхтарасии зардолу дар кишварҳои ҷаҳон

	IV	V	VI	VII	VIII
Қирғизистон					
Тоҷикистон					
Узбекистон					
Юнон					
Арманистон					
Италия					
Туркия					
Испания					

Навъҳои бештар паҳнгардидаи зардолу

Навъ	Расм	Хусусиятҳои хоси навъ
<u>Мирсанҷалӣ</u>		Мева 15 – 22 гр вазн дошта, тухммонанди кулӯла буда, нӯги тез дорад. Мевааш аз ду қониб гӯё пачак карда шудааст. Гӯшти мевааш зарди равшан, зиччиаш миёна. Дорои қанди баланд буда, мулоим, туршиаш паст. Донакаш миёнаандоза буда, аз гӯшташ бо тезӣ чудо мегардад. Мева дар шохи дарахт мустаҳкам меиҷтад ва баъди хушк шуданаш ҷамъоварӣ мегардад. Нисбати дигар навъҳо ба сармо тобовар . Ширинӣ ва тамби меваи тару хушк ба худ ҳамто надорад.

<p><u>Хурмой</u></p>		<p>Вазни меваи 22 – 30 гр. Рангаш зарди сурхинатоб. Зиччии гӯшташ пурра буда, маззаи ширинча дорад. Қандаш то 14 -16%. Мағзаш бомазза. Мевааш дар шоҳаи тана дер меистад. Аз меваи он хушкмеваи баландсифати қайса ва баргак тайёр карда мешавад. Меваи хушкаш ниҳоят бозоргир буда, аз ҷиҳати ҳаҷмаш, рангаш ва таъмаш хеле баҳои баланд дорад.</p>
<p><u>Бинигорӣ</u></p>		<p>Андозаи мевааш миёна (30x28мм) буда, хати намоёне аз мобайн гӯё онро ба ду ҳиссаи баробар тақсим мекунад. Рангаш норинҷии равшан буда, тарафи офтобрӯяи он ранги пасти сурх дорад. Мева дар шоҳу навда мустаҳкам меистанд. Мевааш сергӯшт буда, маззаш бо андак туршӣ ширин аст. Дар намуди тару тоза ва хушк истифода мегардад. Донакаш дарози байзашаклу маҳин, бо ранги ҷигарии баланд, мағзаш бомазза мебошад.</p>
<p><u>Субҳонӣ</u></p>		<p>Андозаи мевааш хеле калон ва байзавии нӯгтез аст. Ранги дохили гӯшти мевааш зарди норинҷӣ, бо бӯи на онқадар баланд, донакаш бузург, аз гӯшташ хуб ҷудо мегардад. Мева то паҷмурдаву хушк гаштан дар шох меистад. Аз меваи тару тозаи он ширинҳои гуногун тайёр кардан мумкин аст. Асосан барои хушконидаи истифода мебаранд. Дар ҳолати нимпаз буданаш, барои содирот хеле қулай аст. Ба хунуқӣ он қадар тобовар нест.</p>
<p><u>Аҳмадӣ</u></p>		<p>Андозаи мевааш миёна (31x41мм), вазнаш 30 - 35гр аст. Шаклаш доирашакли нобаробар, як қисмаш назар ба қисми дигараш калонтар мебошад. Мевааш дар аввалҳои моҳи июн пухта мерасад. Ранги мева аз як қисмаш баланди норинҷӣ буда, гӯшташ пурра аст. Мазааш ширин, бӯи хуш дорад. Қанди меваи тару тозааш 18%, андозаи донакаш миёна. Дарахташ доирашакл, хеле устувор буда, барвақт ба ҳосилдиҳӣ оғоз менамояд. Як дарахт дар соли 13 - 14 парвариш 50 – 60 кг ҳосил медиҳад ва ин ба 120 - 140 с/га рост меояд. Истифодабарии мевааш универсалӣ мебошад.</p>
<p><u>Тоҷибой</u></p>		<p>Мевааш бо андозаи миёна (36x34x33мм), вазнаш 22 гр, дарозрӯяи аз ду ҷониб пахшхӯрда мебошад. Гӯшти мевааш пурра бо ранги зарди паст, қанди баланд ва андак туршӣ дорад. Вазни донакаш 1,7 гр буда, на он қадар калон ва аз гӯшташ хуб ҷудо мегардад. Мағзаш ширин. Сифати меваи хушкаш баланд. Дар соли 13 – 16 50 - 60 кг ҳосил медиҳад. Мева дар шоҳа ҳатто дар ҳолати хушк шудан низ саҳт меистад. Мевааш барои аз як ҷо ба ҷои дигар бурдан хеле мувофиқ, истифодашавиаш универсалӣ мебошад.</p>
<p><u>Қандак</u></p>		<p>Навъи маҳаллӣ. Мевааш нисбатан хурд, 13 гр вазн дошта, доирашакли аз ду ҷониб андак фишурда. Пӯсти мевааш хеле нозуку бечило, мағзаш норинҷии равшан, мазааш бо андак туршӣ хеле ширин аст. Мевааш бӯи баланд хуш дилкаш дорад. Донакаш на он қадар калон, вазнаш 0.95 - 1.00 гр. Мағзаш хеле ширин. Баъди пухта расидан дар шоҳи тана на он қадар мустаҳкам меистад.</p>

Назари оморӣ

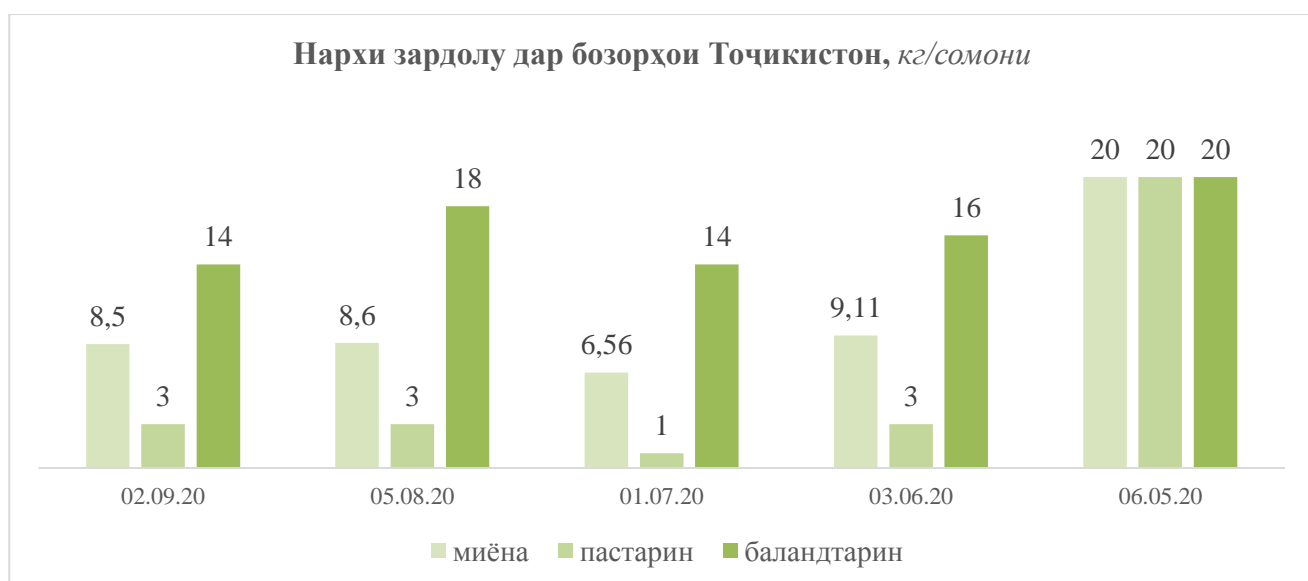
Ҳосили умумии зардолу дар вилояти Хатлон, тонна

2018	2019
40311	52196

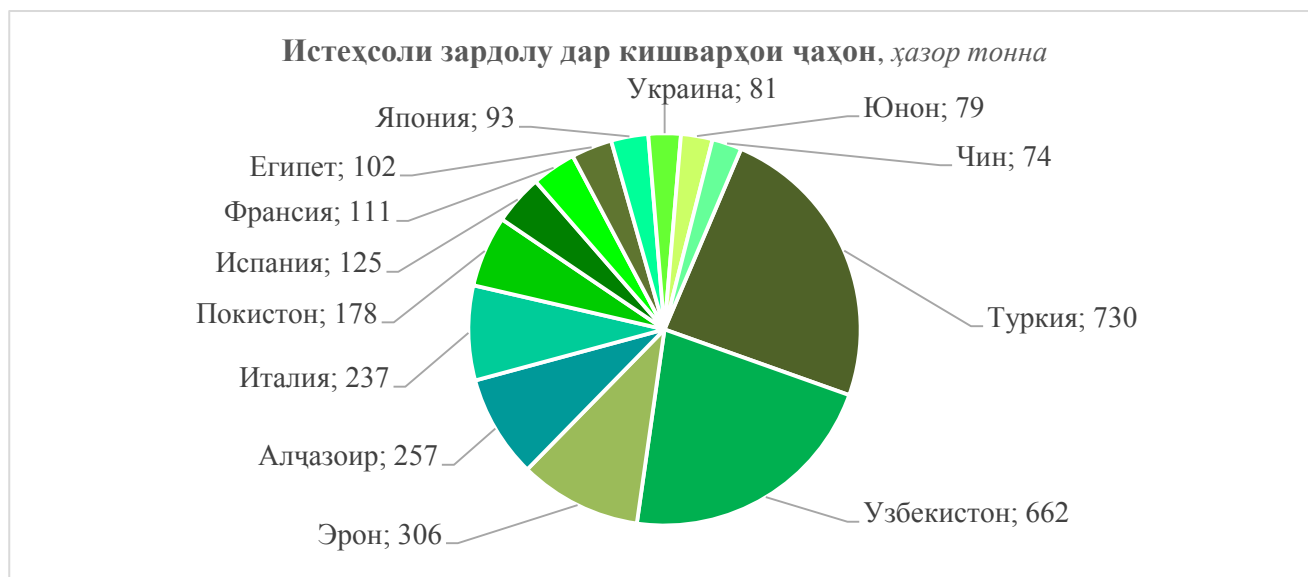
Истеҳсоли зардолу дар ноҳияҳои вилояти Хатлон, тонна

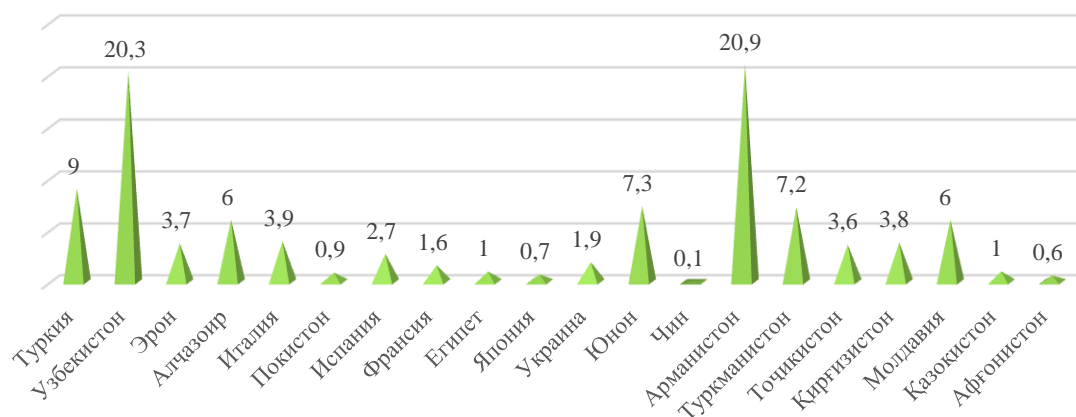
Нархи зардолу дар бозорҳои Тоҷикистон, кг/сомони

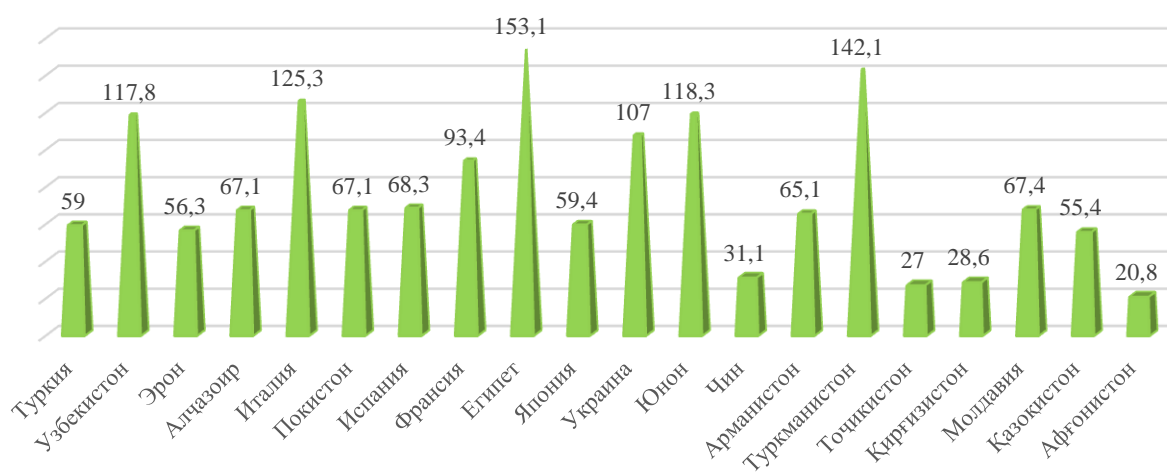
Истеҳсоли зардолу дар кишварҳои ҷаҳон, ҳазор тонна

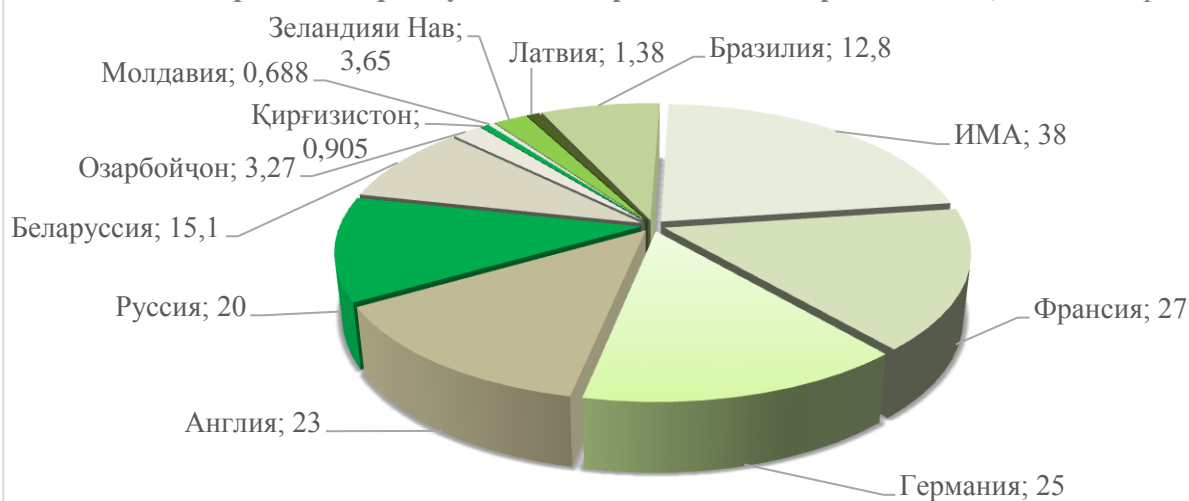
Истеҳсоли зардолу ба як нафар сокини кишвар, кг

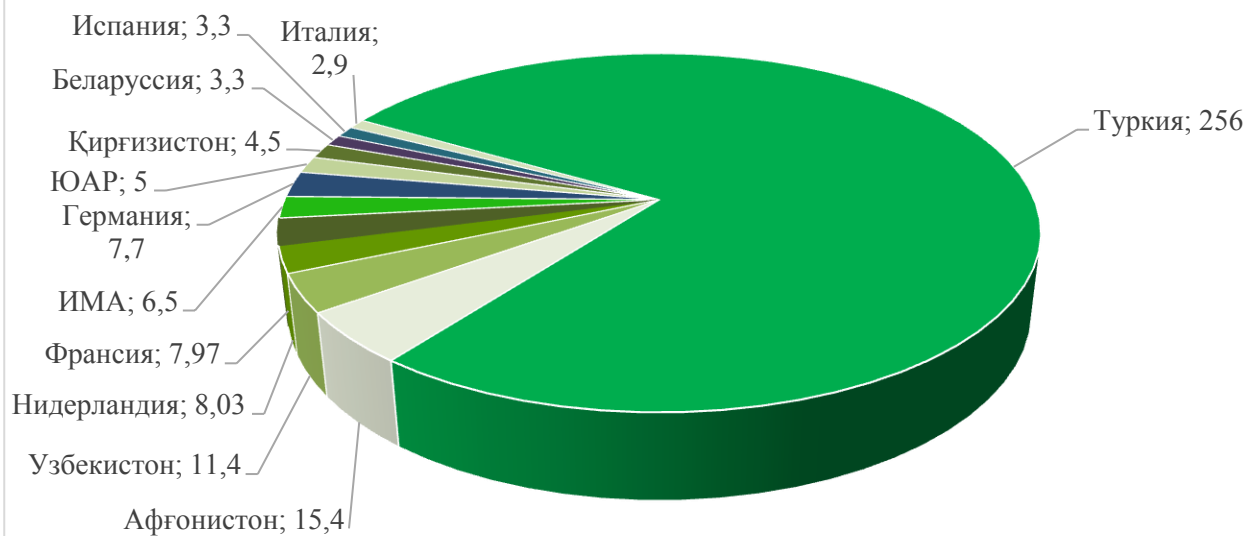
Ҳосилнокии зардолу дар кишварҳои ҷаҳон, с/га

Воридоти зардолу ба кишварҳои ҷаҳон дар соли 2019, млн доллар

Содироти зардонуи хушк аз кишварҳои ҷаҳон, млн доллар

Раванди тайёр намудани зардолу барои содирот

Чамъовари ҳосили дарахтон

Масъалаи механизасияи чамъоварии ҳосили зардолу хеле мураккаб аст. Ҳиссиёти баланди меваҳо ба вайроншавӣ ва афтиши онҳо ба шоҳу баргҳои дарахтон механизасияи чамъоварии ҳосили боғотро душвор мегардонад. Дар замони ҳозира чамъоварии ҳосил ба тариқи дастӣ ва мошинӣ ба роҳ монда шудааст. Ҳангоми чамъоварии ҳосил бо роҳи дастӣ, асбобҳои оддии дастиву боғбонӣ (ҳарак норбон ва ғайра) истифода мегарданд.

Ду намуди ғундоштани ҳосил истифода шуда истодааст: инфиродӣ ва чамъкунии гурӯҳӣ бо механизмҳои гуногун ва чамъоварии гурӯҳӣ бо мошинҳои махсус.

Муқаррар кардани вақти ҳосилгундорӣ

Ҳосилро мунтазам, то пурра пухта расидани зардолу дар дарахтон, чамъоварӣ менамоянд. Расидани зардолу дар аввал дар шоҳаҳои болоӣ оғоз ёфта, баъдан ба қисми мобайн ва билохира дар қисмати поёнии дарахтон анҷом меёбад. Ҳосил дар се давра чамъоварӣ мегардад. Меваи пухтаи он донаҳое мебошанд, ки ба осонӣ чида шуда, дорои ғўштдилаи нарму мулоим мебошанд ва ҳангоми дар оянда пухтани мева туршии он кам шуда, сатҳи моддаҳои хушк зиёд мегардад.

Усулҳои қобили қабули ҳосилгундорӣ.

Тарзи бехтарини чамъоварии меваи зардолу ин усули дастӣ мебошад. Зеро дар ин ҳолат мева хароб намешавад. Ба ғайр аз он, метавон бо истифода аз ин усул чамъоварии меваҳои хоми он пешгирӣ карда шавад. Мевачот набояд зиёд нарму мулоим шуда бошанд.

Чамъоварии меваи зардолу субҳи барвақт ва ё бегоҳӣ анҷом дода мешавад. Дар ин давра зардолу бехтар чун карда мумкин аст. Обёриҳои ҳокро ҳафтае пеш аз ҳосилгундорӣ анҷом медиҳанд. Зеро баъди обёрӣ дар мева миқдори об зиёд шуда сабаби пастшавии қанди он мегардад. Илова бар ин баъди обёрӣ чамъоварии ҳосил мушкул мешавад.

Чамъоварии дастии ҳосил бо ёрии асбобҳои оддии боғбонӣ

Чамъоварии мева бо тарзе звеногӣ (гурӯҳ иборат аз 3 - 4 нафар), ки ҳосилро бо ёрии норбон чамъоварӣ мекунанд, натиҷаи дилхоҳ медиҳад. Як нафар дар норбон рост истода ҳосилро аз шоҳҳои болоии дарахт чамъ меорад, дигаре, ҳосилро аз қисми мобайни дарахт ва сеюмин ҳосилро аз замин чамъоварӣ мекунанд. Як нафар бошад ҳосилро аз дасти онҳо гирифта ба куттиҳо ҷой намуда, болои ҳам мегузорад.

Норбонҳо ва ҳаракҳои боғбонӣ бояд мустаҳкам бошанд, то ки кори бовариноки чамъоварандаро таъмин намоянд, сабук, қулай ва барои аз як ҷой ба ҷои дигар бурдан мувофиқ бошад.

Норбон – (стремянка) ЛСУ – 3,5 аз норбони чўбин то 1,7 маротиба сабук аст. Истифодабарии норбон ҳосилнокии меҳнатро 1,43 маротиба зиёд намуда 28,6 % хароҷотро нисбат ба норбони чўбӣ паст мегардонад.

Кутихои барои гирифтани мева истифодашаванда, бояд ҳаҷман хурд ва сабук бошанд, дар вақти кашонидан аз байни шохҳои дарахт озодона гузаранд.

Аз ҳама зиёдтар сабат, сатилҳо, ҳалтаҳои ҳосилгундорӣ ва вақтҳои охир сатилҳои пластмассии тағаш кушодашаванда васеъ истифода шуда истодаанд.

Нигоҳдории зардолу дар анборхона ва сардхонаҳо

- Барои нигоҳдории дуру дароз танҳо зардолуҳои сатҳашон саҳт истифода мегарданд (аз зоҳир онҳо нопўхта ба назар мерасанд)
- Дар сатҳи меваҳо набояд доғҳои пайдоишашон номаълум, захмҳо ва осори зарари зараррасонҳо бошад
- Агар миқдори зардолу бисёр бошад, пас онҳоро дар қуттиҳои чубин нигоҳдорӣ менамоянд, тавсия аст, ки ҳар мева дар қоғаз печонида шавад.
- Мумкин аст, қуттиҳои истифода гарданд, ки лоннаҳо доранд ва ҳар мева дар онҳо дар алоҳидагӣ ҷой дода мешавад.
- Ба таври тудда нигоҳдории зардолу тавсия дода намешавад, ин мўҳлати нигоҳдориро хело кам мекунад.
- Инчунин метавон зардолуро тариқи хушк кардан, ях кунонидан ё пажмурда кардан нигоҳ дошт.
- Дар яхдон танҳо зардолуҳо, ки пурра пухтаан нигоҳ доштан лозим аст.
- Борҷомакунонии зардолу дар полиэтилен тавсия намешавад (беҳтар аст, ки қоғазии сафеди тунук истифода гардад)
- Зардолу баъди чидан, метавонанд танҳо дар ҳарорати +10 то +15°C пўхта расад
- Зардолуро дар яхдон метавон дар борҷомаи сарпўшида нигоҳ дошт.

Ба кадом мўҳлат ва дар кадом ҳарорат бояд зардолуро нигоҳ дошт

Шарти асосии дар намуди тару тоза нигоҳдории зардолу ин нигоҳдории речаи ҳароратӣ ба шумор меравад. Агар ҳарорат аз +10 дараҷа зиёд гардад, пас зардолу метавонад бо шиддат пўхта расад. Барои зардолуи пўхтанарасида ин шароит муқарарист, вале зардолуи пўхтарасида, дар ин ҳарорат, тез вайрон мешавад. Мўҳлати муқарарии нигоҳдории зардолу 3 ҳафта мебошад. Пас аз ин муддат, мева метавонад пажмурда шавад ва маззаашро гум кунад. Навъҳои дерпаз дарозтар нигоҳ дошта мешаванд.

Ҳарорати муқарарии нигоҳдории зардолу 0 дараҷа ва намии ҳаво аз 90 то 95% ҳисобида мешавад. Мўҳлати нигоҳдории зардолу дар ин ҳолат ба ҳисоби миёна 30-50 рӯзро ташкил медиҳад. Дар яхдон (дар қуттии нигоҳдории мева) зардолу 10 рӯз тару тоза мемонад. Ҳангоми зиёдтар нигоҳдорӣ кардан сохтори дилла вайрон шуда, он мулоим ва наҳдор мегардад.

Зардолуи пухтанарасидаро дар яхдон нигоҳ намедоранд. Раванди пухтарасидан дар сармо идома намёбад ва шакли зардолу тез вайрон шуда, ба пўсидан шуруъ мекунад. Дар зарфҳо зардолуро дар яхдон то 7 рӯз нигоҳ доштан мумкин аст. Зардолуи яхкардашуда бӯй ва маззаи бойи худро гум намекунад, аммо пас аз об кардан онҳо мулоим мешаванд. Дар сармодон, меваҳоро пурра ё бедонаки ду тақсим кардашуда, нигоҳ доштан мумкин аст. Мўҳлати нигоҳдорӣ дар ин ҳолат зиёда аз 6 моҳро ташкил хоҳад дод.

Бастабандӣ

Қуттиҳои чўбин зарфҳои хеле маъмул байни фермерон барои борҷомакунонии зардолу мебошанд. Дар қутти 10-12 кг зардолу ҷой мегирад. Ингуна қуттиҳо дар маҳал тайёр карда мешаванд ё аз кишвари Руссия ва Узбекистон дастрас мегарданд.

Қуттиҳои пластикӣ Сехҳои тайёр намудани ингуна қуттиҳо дар Тоҷикистон (Душанбе, Хучанд, Хатлон) мавҷуданд. Нархи ин гуна қутти аз 0,60 то 1,0 долл мебошад.

Интиқоли зардолу

Интиқоли зардолу ҳамчун маҳсулоти зудвайроншавандаи хӯрокӣ қоидаҳои ягонаи ҳамлу нақл дорад. Аввалан, ҳар чи зудтар мол ба манзил расад, ҳамон қадар бехтар аст. Сониян маҳсулот бояд дар намуди хунуккардашуда бо истифода аз таҷҳизотҳои махсуси сардкунӣ интиқол дода шавад.

Меваи зардолу асосан бо намудҳои зерини нақлиёт интиқол дода мешавад:

- Авиатсионӣ (ҳавоӣ). Афзалияти асосии истифодаи ин намуди нақлиёт дар мӯҳлати кӯтоҳ ба манзил расонидани маҳсулот аст. Ин намуди нақлиёт бештар барои борҳои хурди сабук (бештар то 100 кг), инчунин барои борҳои гаронбаҳо ва пуарарзиш истифода мегардад. Ягона нуқсони истифодаи ин намуди нақлиёт арзиши баланди интиқол барои ҳаҷми калон ва вазни зиёди маҳсулот мебошад.
- Баҳрӣ
- Автомобилӣ. Таҳвили мол тавассути автомобил нисбати нақлиёти ҳавоӣ талаботи бештар дорад. Афзалияти асосии истифодаи ин намуди нақлиёт қимати на он қадар баланди интиқоли воҳиди маҳсулот мебошад. Вале истифодаи ин намуди маҳсулот ҳангоми интиқоли ҳаҷми зиёди маҳсулотҳо ҷолиб аст.
- Мунтимодалӣ (омехта). Ин чунин маъно дорад, ки мева аввалан тавассути автомобил то фурудгоҳ интиқол дода мешавад, баъдан интиқоли маҳсулот ба воситаи ҳавопаймо ба роҳ монда мешаванд ва боз аз майдони ҳавоӣ ба воситаи автомобил интиқол дода мешавад ва ё дигар комбинатсияҳои интиқол истифода мегарданд.

Рамзи меваи зардолу ҳангоми содирот 0809 10 000 0 буда, тарифи асосӣ 5% ва андоз аз арзиши иловашуда 20% мебошад.

Талаботҳои стандартӣ ба сифати маҳсулот

Талаботи стандартҳои комиссияи Аврупоии иқтисодии СММ FFV-02, доир ба фурӯш ва назорати зардолуҳои тару тоза

Муқаррароти ба сифат тааллуқдошта

а) Талаботҳои минималӣ

зардолуҳои тару тозаи ҳамаи навъҳо, бо назардошти муқаррароти махсуси барои ҳар як навъ пешбинигардида ва меъёрҳои иҷозатдодашуда бояд чунин бошанд:

- маҳсулоти осеб надида;
- сифати хубро соҳиб будан, маҳсулоти ба вайроншавӣ ва дигар намудҳои пӯсиши дучоргардида, ки барои истеъмол корношоям аст, иҷозат нест;
- тоза, бе ягон моддаҳои бегона;
- амалан бе ҳашароту зараррасонҳо;
- бе дилаки аз ҳашароту зараррасонҳо осебдида;
- бе намнокӣ зиёдату дар сатҳ;
- бе бӯй ва лаззатҳои бегона.

Дарачаи ташаккулёбӣ ва ҳолати зардолуҳои тару тоза бояд чунин бошанд, ки он тавонад:

- интиқолдиҳӣ, боркунӣ ва борфурориро бардошт намояд;
- ба макони лозима дар ҳолати қаноатбахш расонида шавад.

б) талатбот ба пухтарасӣ

- Дарачаи рушд ва пухтарасии зардолуҳо бояд чунин бошанд, ки имкон диҳад раванди пухтарасӣ идома ёбад, ба дарачаи пурраи камолот расанд. Ранги ба навъи додашуда хос, ки ранги маҳсулоти хомро иваз менамояд ҳадди ақал дар 30% сатҳи мева дида шавад.

в) тасниф

- Зардолуҳои тару тоза ба 3 навъи молӣ ҷудо мешавад: навъи аъло, 1 ва 2.

Навъи аъло.	Навъи 1.	Навъи 2.
Зардолуҳои тару тозаи навъи молии аъло бояд сифати хуб, аломатҳои хоси гуногуннамудӣ бо назардошти хусусияти минтақаи дар он парваришшударо соҳиб бошанд. Дилаки зардолуҳо бояд комилан хуб бошад. Онҳо бояд нуқс надошта бошанд, ғайр аз нуқсҳои на чандон зиёди сатҳӣ, дар мавриде ки онҳо ба намуди умумии зоҳирӣ, сифат ва нигоҳдории намуди молии маҳсулот дар борпеч таъсир намерасонанд.	Зардолуҳо бояд сифати хуб, аломатҳои хоси гуногуннамудӣ бо назардошти хусусияти минтақаи дар он парваришшударо соҳиб бошанд. Дилакашон низ бояд комилан хуб бошад. Аммо, метаонад чунин нуқсҳои на чандон зиёд, дар мавриде, ки онҳо ба намуди умумии зоҳирӣ, сифат ва нигоҳдории намуди молии маҳсулот дар борпеч таъсир намерасонанд, иҷозат дода шаванд: <ul style="list-style-type: none"> • нуқсҳои на чандон зиёди шакл; • нуқсҳои на чандон зиёди рушди мева; • маҷақшавии на чандон зиёди мева, дар масоҳати умумии 1 см²; • нуқсҳои на чандон зиёди пӯст, аз ҷумла тарқишҳои на чандон зиёди баҳамомада, ки бояд аз меъёри зерин зиёд набошад: Дарозии 1 см барои нуқсҳои шаклашон дарозрӯя; дар масоҳати умумии 0,5 см² мавриди дигар нуқсҳо; то 10%-и масоҳати сатҳи мева дар мавриди сиёҳтобавии шахиул. 	Зардолуҳо, ки ба навъҳои болоӣ дохил карда нашудаанд, аммо ба талаботи минималии дар боло номбурда ҷавобгӯ мебошанд. Дилакашон на бояд нуқсҳои назаррас дошта бошад. Метаонад чунин нуқсҳо, дар мавриде, ки онҳо ба намуди умумии зоҳирӣ, сифат ва нигоҳдории намуди молии маҳсулот таъсир намерасонанд, иҷозат дода шаванд: <ul style="list-style-type: none"> • нуқсҳо дар шакли мева; • нуқсҳо дар рушди мева, аз ҷумла донаҳои кафида, дар мавриде, ки мева маҳкам боқӣ мемонад ва ба дилаку сифати рангаи таъсир намерасонад; • захмбини дар масоҳати умумии на зиёда аз 1 см²; • нуқсҳои пӯст, аз ҷумла тарқишҳои на чандон зиёди баҳамомада, ки бояд аз меъёри зерин зиёд набошад: Дарозии 2 см барои нуқсҳои шаклашон дарозрӯя; дар масоҳати умумии 1 см² мавриди дигар нуқсҳо; то 15%-и масоҳати сатҳи мева дар мавриди сиёҳтобавии шахиул.

Муқаррароти андозабандӣ

- Андозабандии зардолу аз рӯи кутри максималии буриши кўндаланг амалӣ карда мешавад. Андозабандӣ барои меваҳои навъи аъло ва якум ҳатмӣ мебошад. Кутри минималии зардолуҳо бояд 30 мм-ро новобаста аз навъ ташкил диҳад, фарқиятҳои максималӣ дар андозаи меваҳо дар як борпеч бояд на зиёда аз 5 мм барои навъи аъло ва на зиёда аз 10 мм барои навъи 1 ва 2 тбошад.

Муқаррарот ба меъёрҳои иҷозатдодашуда

Дар ҳамаи марҳилаҳои фуруш, дар тӯдаи маҳсулот мавҷудияти маҳсулоти ба навъи додашуда аз рӯи сифат ва андоза ҷавобгӯ набуда иҷозат аст.

<i>а) Иҷозатҳо дар сифат</i>		
Навъи аъло.	Навъи 1.	Навъи 2.
<i>Чамъулчамъ мавҷудияти то 5 % маҳсулоти аз рӯи миқдор ва вазн зардолуҳои ба талаботи навъи аъло ҷавобгӯ набуда, аммо ба талаботҳои навъи 1 ҷавобгӯ буда – иҷозат аст. Дар доираи ин меъёри иҷозатдодашуда метавонад на зиёда аз 0,5% маҳсулоти ба талаботи навъи 2 ҷавобгӯ буда, метавонад вучуд дошта бошад.</i>	<i>Чамъулчамъ мавҷудияти то 10 % маҳсулоти аз рӯи миқдор ва вазн зардолуҳои ба талаботи навъи моли 1 ҷавобгӯ набуда, аммо ба талаботҳои навъи 2 ҷавобгӯ буда – иҷозат аст. Дар доираи ин меъёри иҷозатдодашуда метавонад на зиёда аз 1% маҳсулоти ба талаботи навъи 2 ва ба талаботҳои минималӣ ҷавобгӯ набуда, инчунин заволефта вучуд дошта бошад.</i>	<i>Чамъулчамъ мавҷудияти то 10 % маҳсулоти аз рӯи миқдор ва вазн маҳсулоти ба талаботи навъи моли 2 ва талаботҳои минималӣ ҷавобгӯ набуда - иҷозат аст. Дар доираи ин меъёр метавонад то 2% маҳсулоти дорои тарқишҳо, донаҳои кафида ва заволефта низ дохиланд.</i>
<i>б) Меъёрҳои иҷозатдодашуда дар андоза</i>		
<p>Дар ҳамаи категорияҳои сифат чамъулчамъ мавҷудияти то 10% зардолуҳои аз рӯи вазн ва миқдор ба талаботи додашудаи андозабандӣ то 3 мм аз андозаи муқарраргардидаи дар борпеч нишондодашуда фарқкунанда иҷозат аст.</p>		

Муқаррарот оид ба намуди моли маҳсулот

а) якхелагӣ

Таркиби ҳар як борпеч бояд якхела бошад ва танҳо аз як намуд иборат бошад. Зардолуҳои навъи аъло бояд ранги якхела дошта бошанд. Қисми дидашавандаи борпеч бояд ба маълумоти ба борпеч ҷойдодашуда мувофиқат намоянд.

б) борпечонӣ

Зардолуҳо бояд тарзе ҷойгир карда шаванд, ки нигоҳдории мусоиди он таъмин гардад. Маводҳои дар дохили борпеч истифодашаванда бояд тоза ва дорои сифате бошанд, ки осеббинии беруна ва дохилии маҳсулотро ба вучуд наорад. Истифодаи маводҳо, аз ҷумла қоғаз ё тамғаҳо бо хусусиятҳои хоси савдо дар ҳолате иҷозат дода мешавад, ки навиштаҷот ё тамғаи часпонида-шаванда дар худ ранг ё ширеши захролуд надошта бошад. Тамғақоғазӣ ба меваҳо часпонидашаванда бояд тарзе бошад, ки хангоми ҷудо намудани он дар танаи маҳсулот доғҳои ширеш ва нуқсҳо дар пӯст пайдо нашаванд. Дар борпечҳо/куттиҳои бояд ягон маводи бегона вучуд надошта бошад.

Муқаррарот ба тамғақоғазҳо

Дар ҳар як борпеч бояд возех ва бо ҳарфҳои шустанашаванда маълумоти зерини дар як паҳлу ҷойдодашуда ва аз берун дидашаванда ҷой дода шаванд:

а) аломатҳои ишоратӣ: яъне муассисаи борпечкунанда / фиристонанда:

номгӯ ва нишона (масалан, шаҳр, ноҳия, кӯча, индекси почта ва мамлакати истехсолкунанда) ё ишораи кодҳои мақомоти расмӣ миллии эътирофгар-дидаи дар ин самт ҷавобгар.

б) намуди маҳсулот:

- “Зардолу”, дар мавриде, ки маҳсулоти дар борпеч мавҷудбуда аз берун дида нашаванд;
- номи гуногуннамудӣ барои навъҳои аъло ва якум;

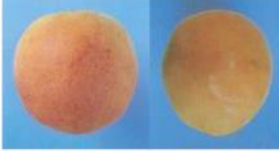

в) баромад (пайдоиш)-и маҳсулот:

- Мамлакати пайдоиш, ба таври факултативӣ ноҳияи истехсол ё номи маҳаллӣ, минтақавӣ ва миллии он;

г) тавсифи молӣ:

- навъ;
- андоза (мавриди андозабандӣ), бо кутри хурдтарин ва калонтарин.

ЗАРДОЛУИ ТАРУ ТОЗА

 Сифати хуб	 Навъи аъло (экстра)	 Навъи 1	 Навъи 2
Нуқсонҳои иншоатдошуда			Навъи 1: меваҳои дорон сифат ва намуни модели хуб, бодискат чамъоваришуда, дорон ранги ба навъ хос
	<p>Нуқсонҳои ноҷиз дар шакл ва рушди мева, нуқсоҳо дар ранг, пӯстканиҳо (фиреудашуда), сӯхтаҳои ноҷиз аз таъсири офтоб, нуқсонҳои на чандон зиёд дар пусти мева (на зиёда аз 1 см² дар дарозӣ барои нуқсонҳои шақлашон дароз ва на зиёда аз аз 0,5 см² аз масоҳати умумӣ барои дигар нуқсоҳо), тарқишҳои на чандон зиёд, 1-2 захмҳои аз таъсири жола баамаломеда</p>		
 Нуқсонҳои иншоатдошуда			Аз зараррасонҳо осебдида
	Заҳмҳои аз таъсири жола баамаломеда	Касалиҳои меваи зардолу	
			
	Заҳмҳои механикӣ (суроҳ, маҷмақнавий аз ҳисоби зарф)	Доғҳои пӯстини, мағоразанӣ (партов)	Осеббинӣ аз таъсири ҳарорати паст ва баланд
		Меваҳои аз ҳад зиёд пухтарасиаш гузашта	Меваҳои хом